

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino. Reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna številka 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od peti vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Bojazen pred zopetnimi preganjanji in ideja depolitizacije stanovskih organizacij.

Izpremembe, katere so se izvršile nedavno pri prosvetni upravi v Ljubljani in v Mariboru, ne odpirajo posebno razveseljive perspektive za bližnjo bodočnost bodisi za razvoj šolstva, bodisi za dobrobit našega stanu. Zakaj izmenjava vodilnih oseb uprave skoro pred zaključkom šolskega leta ne toliko iz stvarnih kakor pa iz politično strankarskih vidikov, ne bode prinesla prav nikomur koristi, tudi stranki, ki jih je povzročila sami ne.

Že te, sicer zelo maloštevilne izpremembe pa so odprle široko pot raznim domnevam in ugibanjem, ki gredo od ust do ust in ki v duhu že vidijo strašnega »klerikalnega zmaja«, kako golta slovensko napredno učiteljsko in ga biča s škorpionji. In dobijo se celo ljudje iz naših vrst, ki slukajo s pritajeno naslado bližnjo bodočnost slovenskega učiteljskega. Celotno javnost kažejo s posebnim zadovoljstvom na te zadnje izpremembe in hočejo kovati kapital zase in za svoje prepele in preživele nazore. Ta lastnost meji že na neke vrste politično strankarski sadizem in kaže dovolj jasno, kako malenkostni in breznačelni so ti ljudje, katerim bi bilo v tem večje osebno zadoščenje, čim več udarcev in neuspehov bi bila deležna organizacija.

Mnogim delajo sive lase skrbi, kako se bode organizacija udeleževala pri enakih političnih položajih in izpremembah.

Pot organizacije je pa tako jasno začrtana, da ne more zaiti na stranpota, pa naj bodo režimi taki ali taki. Da je naša pot edino pravilna, je najboljši dokaz to, da hoče vse učiteljsko in z njim vred tudi velika večina vsega uslužbenstva v državi uveljaviti v strokovnih organizacijah ista načela, katera uveljavljamo mi. Celotno Orjuna proglašajo depolitizacijo. Bolje rečeno, hoče postati nadstrankarska in ne enostrankarska.

Zavedamo se prav dobro na razne težkoče, ki smo jih že naleteli in jih bomo naleteli morda še več v bodočnosti na tej poti. Zakaj nobeno drevo ne pade z enim mahom, nobena ideja ne zmaga čez noč in brez odpora, pa naj bode še tako dobra in zdrava. Vsa sedanost je nadaljevanje preteklosti in bodočnost nadaljevanje sedanosti. Zato je naravno, da najdejo razmere preteklosti svoj odmev tudi v sedanosti v večji ali manjši meri, kakor so pač ljudje.

Anketa o učiteljski izobrazbi.

Ped. did. krožek v Mariboru je povabil na iniciativno poverjenštvo UJU Ljubljana za dan 13. aprila t. l. v Maribor učiteljsko osnovnih in meščanskih šol ter profesorje učiteljske, da podajo na podlagi lastnih izkušenj svoje nazore o bodoči učiteljski izobrazbi. Mnogo mu je bilo zlasti do mnenja učiteljskega poudeljskega šol. Udeležba je bila obilna (okrog 100); želeli bi bilo le, da bi bili profesorji učiteljske zastopani še malo številneje. Udeleženci so bili tudi iz bivše Kranjske in bivše Koroške, celo iz Hrvaške. V nekaj tednih se začne v ministrstvu prosvete razprava o načrtu za učiteljske in je potrebno, da učiteljsko do tlej zavzame neko določeno stališče.

Anketo je vodil g. prof. Šilih. Višji šolski nadzornik g. Senkovič jo je pozdravil v imenu šolske oblasti. Kratki uvodni predavanji sta imela g. dr. Zgeč in Senkovič. Ti dve predavanji sta točno očrtali problematiko in dali podlago za debato, ki je sle-

Ali vendar! Ko računamo s temi realnimi dejstvi, nam ne upade vera v končno zmago zdrave ideje.

Zato lahko z mirno vestjo pričakujemo dogodkov, pa naj pridejo kadarkoli, od kogarkoli in kakršnikoli. Vedno in povsod bomo storili svojo dolžnost. Na drugih je seveda, če hočejo in v koliko upoštevati naš glas, v korist šole, učiteljske in sebe. Zakaj persekucije niso prinesle še nobeni stranki koristi, ampak le škodo. Naša šola in z njo učiteljsko sta pa po tolikih žalostnih izkušnjah potrebna predvsem mirnega in stvarnega dela. Tega pa ne bode motil, kdor hoče dobro narodu in državi.

Pač pa je na vsem učiteljsstvu, da je doraslo nalogam, ki jih od njega terja čas in razmere. Zato trdno pričakujemo, da nastopa vsepovsod tako, kakor zahteva od njega stanovska disciplina in stanovski ponos. Največ gorja v preteklosti smo si bili v prvi vrsti krivi sami, ker smo bili razdvojeni in je zaradi razdvojenosti vsaka skupina učiteljske ubirala pristransko pota političnih strank za doseg trenutnih osebnih koristi proti lastnim stanovskim pristašam. Naj bi bila ta doba pokopana za vedno.

Grešili smo vsi, zato naj bi prišlo iztrienje tudi med vse!

Z idejo političnega nadstrankarstva v organizaciji bo odpadla in prešla tudi bojazen pred preganjanji in bo učitelj s tem zaščiten tudi pred premeščanjem zaradi svojega prosvetnega in političnega delovanja izven organizacije v javnem življenju. Ščitila ga bo organizacija!

Zaščiten bode s tem državljske pravice in državljska svoboda učiteljske.

V tem smislu hočemo biti napredni, bolj kakor smo bili dosedaj; hočemo biti svobodnomiselni, da ne bomo nasilno zatirali drugega mišljenja svojih sotočarišev in se jih zaradi tega izogibali in hočemo biti nacionalni, da bomo delali v pravem duhu naroda in z narodom, ne pa da bi se ga izogibali in bi z njim ne sodelovali zaradi njegovega morebitnega drugega mišljenja.

S svojo ravno potjo hočemo ukloniti in zlomiti krivice režimov. Enako hočemo stati vsakemu režimu nasproti: podpirati ga v dobrem za šolo in naš stan, bičati ga v slabem. Skupno se pa hočemo boriti proti krivicam in nasiljem vsakega režima.

dila na to. V debato so posegli gg.: Mlačnik, Volavšek, Jurančič, Ivajnšič, Pahor, Šestan, Vauda, prof. Lenarčič, Mencin, Rode, Stupanova, Mešičkova, Cvetko, Osterc, ravnatelj Kadunc, Dovgan, Čopič, Doberšek, Rozmanova, Gajšek, Rubeša, dr. Zgeč, Šeligova, Hočevar. Takoj skrajja je bilo sprejeto stališče, da se omejujejo predlogi le na mero danih možnosti za naše razmere. Za dalekosežno reformo, kot je že izvedena v nekaterih državah, manjka pri nas žal še vse polno predpogojev; vendar pa je učiteljsko kot končni cilj ne sme izpustiti iz oči.

Predlogi glede učiteljske izobrazbe:

Oblika šole.

Učiteljske s 4 letniki, obsegajoče le splošno izobrazbo, nato najmanj eno leto strokovne izobrazbe. Tako bodo imeli gojenci za težavno vzgojno problematiko večjo zrelost obenem pa se lahko bolje kon-

centrirajo v to delo. Glede te strokovne izobrazbe so ostala mnenja razdvojena, dali naj bo vezana tudi še z učiteljskim, ali pa se naj vrši na posebnih šolah (n. pr. pedagoških akademijah). Za prvi način govori vsekakor razlog, da se da z manjšim številom delati mnogo intimneje in temeljiteje, kot pa z velikim številom, nagonilnim na enem mestu; drugo pa bi bilo bolj v prilog položaju učiteljskega v društvu.

Učni načrt.

Ker mora biti učitelj sposoben, da zadošča vsestranskim interesom učencev, in ker mora dobro poznati milje svojega kraja, bodisi v gospodarskem, socialnem ali kulturnem smislu, da lahko nasloni nanj svoje delovanje v šoli (zahteva moderne vzgoje), a eventualno tudi neposredno med ljudstvom, mora biti njegova izobrazba vsestranska. Učitelju (učiteljici) se mora v šoli zbuditi ljubezen do ljudstva in ga usposobiti za razumevanje njegovih teženj, tako, da mu je bivanje v njegovi sredini prijetno. Delo v šoli je sicer glavno, ni pa edino; že sami vzgojni razlogi zahtevajo tesno zvezo med šolo in domom. Učitelj mora torej poleg običajnih srednješolskih predmetov poznati v glavnih principih kmetijstvo, obrt in industrijo, gospodinjstvo (učiteljica), narodno ekonomijo, sociologijo, higijeno. Ni pa morda niti potrebno, da nastopajo vsa ta znanstvena področja kot samostojni predmeti; tako se n. pr. v sociologijo lahko uvaja v zgodovinskem pouku, kar bi bilo tudi zgodovinskemu pouku samemu v prid; istotako se naj prirodoznanstvo naslanja čim najbolj na kmetijstvo, gospodinjstvo, oziroma obrt in industrijo; zemljepisje se naj izpopolnjuje tudi z narodno ekonomijo. Če pa bi se podajala omejena znanstvena področja preko tega tudi še kot posebni predmeti, se naj nastavi v zadnji razred. En svetovni jezik mora biti obvezen; izbira pa se naj ravna po krajevnih razmerah, tako, da bo učiteljsko imelo vpogled v kulturo vseh večjih narodov. Rokotvorni pouk in praktično kmetijsko (gospodinjstvo) delo naj bodo obvezni predmeti. Naj se ne poučuje preveč predmetov istočasno, temveč jih treba primerno porazdeliti po razredih; tako se gojenec lažje v nje vglablja.

O ustroju strokovne izobrazbe se ni razpravljalo podrobneje, ker je nedostajalo časa; istotako ne o vprašanju vadnice, ki je s tem v zvezi.

Učni način.

Ker naj učitelj v šoli uči po delovnem principu, se naj vrši tudi pouk na učiteljski šoli v vseh predmetih po delovnem principu; edino tako ga bo kandidat pravilno pojmoval in uporabljal. Nekaj ur teoretskega razpravljanja o delovnem principu, kakor se to vrši sedaj, ni dovolj; učitelj v svoji šoli docira, kakor je vaje tega iz učiteljske. Za ta učni postopek pa je še en važen razlog: Prava, popolna vzgojiteljska narava ni znanstven tip; njena moč leži marveč v prirojeni zmožnosti, da se lahko

uživlja v dušo otroka in jo dviga za seboj. Upravičeno je mnenje, da je jedro problema v izbiri, iskanju učitelja, ne v izobrazbi učitelja! Sedanji ustroj učiteljskega pa ne samo, da ne išče učitelja, temveč ga s svojim teoretskim, okostenelim značajem celo izloča. Le delovni princip, ki omogoča čim najširšo individualizacijo, bo odstranil ta nedostatek. Vsa ta razmotrivanja se strinjajo v zahtevo: Dajte na učiteljske le profesorje z najboljšo pedagoško kvalifikacijo!

Učni načrt, pred vsem pa učni način sta važna razloga, da se za sedaj ne preloži splošne učiteljske izobrazbe na srednjo šolo; če se nekoč srednja šola preustroji v gornjem smislu, ni proti opustitvi učiteljske nobenega ugovora več.

Izbira gojencev.

Učiteljski poklic ne sme biti kruh, temveč notranji poklic. Zato je izbira zelo važna. Merodajen pa mora biti v prvi vrsti značaj! Zato naj se pri sprejemu na učiteljske upošteva mnenje učiteljske prejšnje šole. Nemuzikalnost ne sme biti ovira za sprejem in napredovanje, če je ostala kvalifikacija dobra. Da se omogoči študij vsem sposobnim prosilcem, osobito z dežele, treba ustanoviti dovoljno izdatnih štipendij; še smotnejši pa bi bili internati (konvikti), kjer bi dobili revni dijaki brezplačno oskrbo. Podelitev teh ugodnosti pa se naj ne ravna — kakor sedaj — mehanično po redih v spričevalu, temveč naj bo prepuščena razsodbi profsorskega zbora. Predpogoj za sprejem mora biti dovršena meščanska šola, oziroma štirje razredi srednje šole.

Nadaljnja izobrazba.

Učiteljske pač lahko da le temelje splošni izobrazbi. Učiteljsku pa mora učna oblast nuditi priliko, da si lahko svojo izobrazbo pogloblja. To lahko vrši s podpiranjem učiteljskih knjižnic, s prirejanjem ali podpiranjem pedagoških, kmetijskih, gospodinjstskih in drugih praktičnih oziroma znanstvenih tečajev.

Absolviranemu učiteljskemu pa, ki ima voljo do študija na višjih šolah, naj bo omogočen vstop tudi v te. Tako bo tudi dejanski priznana istovrednost učiteljske s srednjo šolo, kar sme učiteljsko z upravičenostjo zahtevati.

Krožek poziva učiteljska društva, da na svojih zborovanjih razpravljajo o tem vprašanju ter priobčujejo svoje sklepe v naših strokovnih glasilih. Koristne bi bile tudi razprave posameznikov, ki so se vglobili v ta problem. Rezultati ankete se dajo gotovo v to ali ono smer dopolniti. Treba pa ostati na realni podlagi, če naj pričakujemo uspeha. Naš stanovski ali bolje: poklicni interes nam nalaga tu velevažno nalogo. Ker toliko je gotovo: Usodo in napredek svojega poklica mora vzeti učiteljsko samo v roke, od drugod inicijative ni pričakovati! A. Osterc.

Določbe finančnega zakona za leto 1927./28., ki zadevajo prosveto in državno uradništvo.

Sistemiziranje novih mest v državni službi.

Čl. 20. Po novem zakonu se ne morejo ustanavljati nova uradniška mesta in se na ta ne sme nikogar imenovati, dokler se zakonitim potom ne zagotovijo krediti za te izdatke, v kolikor niso isti predvideni v proračunu za leto 1927./28.

Davki državnega uradništva.

Čl. 86. Dokler se ne prične z obdavčenjem po novem skupnem zakonu o posrednih davkih za celo kraljevino, bodo vsi uradniki, oficirji in ostali uslužbenci, razen telesnih delavcev in onih, ki prejemajo od države pomoč, pokojnino ali invalidnino,

LISTEK.

Odlikovanje učitelja v Pozabljenem kotu.

Včasih, kadar sem poln čemerov, ki jih prinaša poklic in življenje med »kulturnim« svetom, da mi ne gre dolo izpod rok ter me jezi vsaka stvarca, takrat vzamem nahrbtnik in popotno palico ter jo mahnem sam ali pa v družbi kakoga prijatelja ven med svet kar »per pedes apostolorum«. Zavijem najrajši v samotne kraje, kjer še nisem bil in kamor ne pljuska čisto umazani valovi življenja, kjer ne sopiha parni stroj, ne drče avti, ne ropočejo vozovi, in kamor navadno ne zaide noben planinec ali pa letovišar.

Ob takih prilikah sem spoznal že marsikateri zanimiv košček naše domovine in doživel marsikatero lepo urico miru in užitka. Odkril pa sem tudi mnogo pozabljenih kotičkov, zlasti tam ob meji in v Prekmurju, kjer pa kljub temu žive ljudje in tudi učitelji.

Pred tremi ali štirimi leti pa sem začel ob podobni priložnosti v Pozabljen kot, ki

je menda edini te vrste in velikosti v naši ožji domovini. Začudil sem se ogromni in vsestranski pozabljenosti tega kota, ki je svet sam zase in živi svoje posebno življenje mirno in tiho leto in dan docela ločen od ostalega sveta. Le parkrat v letu ga vzdrami, da odpre oči in gleda tisoče naroda, ki roma zlasti iz solnčnih Slovenskih gor, iz hribovitih Haloz, iz priprosto divnega Hrvaškega Zagorja ter iz drugih krajev k Majki Bistriški na Svete Gore. Potem pa zopet zavlađa tihoča, mir in uboštvo.

In glej. V enem pozabljenem delu tega Pozabljenega kota sem našel lepo urejeno šolo novejšega datuma, v njej pa poseben tip poudeljskega učitelja, tip, kateri je vedno bolj redek celo med staro generacijo in kateremu ne bo mlajša lahko postavila naslednikov. Zakaj današnji časi niso pripravljeni za ustvarjanje takih tipov. Čvrst in vzravnar možakar z nad šestdesetimi leti, poln dobrodušnosti in humorja! Prvič v življenju sva se videla in bilo je nama, kakor da se poznava že cela desetletja in sva si ne samo tovariša, ampak tudi prijatelja. Kramljala sva o življenju in razmerah Pozabljenega kota in še bolj pozabljenega njegovega dela. Šla sva daleč nazaj. Zakaj

služboval je na tem mestu že 31. leto, bil je večkratni predsednik učiteljskemu društvu v Pozabljenem kotu, dolgoletni njegov odbornik in poročevalec učiteljskim listom, občinski tajnik, organist in sploh učitelj v najlepšem pomenu besede svojemu kraju in okraju. In ves ta čas mu ni nikoli prišlo na misel, da bi zapustil Pozabljeni kot in šel službovat tja ven med svet, kjer sopiha vlak, drče in praše avti, ropočejo vozovi, kjer plove življenje.

Li ni to čudež? Pa videl sem še drug čudež, kateri mi je pojasnil prvega. Moj novi prijatelj mi je pokazal svoje — svetišče. Ozka sobica z dvema omarama in nekaterimi policami: vse natrpano z lepo urejenimi knjigami, listi in raznimi papirji. Tu si lahko videl skoro vso slovensko literaturo pedagoško, znanstveno in beletristično. Med njimi je bilo nekaj prav dragocenih in redkih eksemplarov, katere dobiš danes le še v licealni knjižnici. Da, take knjižnice nisem še videl pri nobenem tovarišu in vendar jih poznam cel paternošter, ki se niso od tujili knjigam.

In to je bil učitelj v pozabljenem delu Pozabljenega kota! Torej ne posestvo in ne vinogradi ga niso priklenili na ta zapu-

ščen in samotni kotiček za cela desetletja, ne ukori in kazni oblasti ga niso gnali semkaj, ampak knjiga! To je bil tisti vir zadovoljnosti in tihe sreče vsa dolga leta, to je bila pa obenem tista vez, ki ga je spajala s svetom in življenjem tam zunaj, da se ni odtujil in zgubil, ampak da je črpal vedno novih moči za svoj ne lahek poklic v pozabljenem delu Pozabljenega kota.

V središču Pozabljenega kota, v starodavnem Kozjem, se je vršila 6. aprila sicer majhna, a prav pomembna slavnost. Odlikovan je bil ob priliki občnega zbora Kozjanskega učiteljskega društva z redom sv. Save njegov častni član in starosta kozjanskega učiteljskega, 68-letni vzoren tovariš in učitelj g. Franjo Šetinc, nekdanji 31-letni šolski upravitelj v Prevorju, ki že par let uživa čil in zdrav zasluženi pokoj na Glinici pri Slivnici.

Na mnoga leta!

Torej tudi učitelj v pozabljenem delu »Pozabljenega kota« je lahko vzoren in si pridobi priznanje za svoje zasluge na najvišjem mestu... —ski.

plačevali na račun neposrednih davkov, razen invalidskega in komorskega davka še:

a) Aktivni uradniki od osnovne in položajne plače, a vsi drugi od pokojnine ali pomoči — brez draginskih doklad davek po sledeči lestvici:

1. Uradniki, častniki in uslužbenci izven kategorije 5%.
2. Uradniki, častniki in uslužbenci v kategorijah 4%.
3. Zvaničniki, podčastniki in služitelji 3%.

b) Upokojeni uradniki in častniki, ki niso prevedeni in razvrščeni po novem uradniškem zakonu, odnosno po zakonu o ustroju vojske in mornarice in zakonu o državnem saobračajanju osebju, plačajo 5% od pokojnine oziroma plače — brez draginskih doklad, ako znaša pokojnina oziroma letna plača, ki se mora obdavčiti 48.000 Din, drugače pa le 4%.

c) Dnevničarji, ki so zaposleni v pisarnah, plačajo od vseh prejemkov 3%.

d) Uslužbenci državnih posestev Belje in Topolovac, kakor uslužbenci rečne plovitbe Kraljevine SHS bodo obdavčeni od 1. aprila 1927 dalje za vse prejemke v denarju in naturi kot privatni nameščenci tako, da znaša maksimalna stopnja 5%.

Učni načrt za vse šole.

Čl. 135. Prosvetni minister je pooblaščen, da uvede edinstveni učni načrt za vse šole, ki spadajo pod prosvetno ministrstvo, a to z naredbom po čl. 94. odst. II. ustave in po odobritvi ministrskega sveta. Ta načrt naj velja za dobo dokler se ne izvede izenačenje zakonov.

Ukinitev plače za študij na Višji pedagoški šoli.

Čl. 137. S pričetkom šolskega l. 1927./28. se začne z ukinjenjem višjega tečaja (III. in IV. letnik) na Višjih pedagoških šolah in se ne bo odprlo več III. letnika, nego samo IV. Sedanjí slušatelj III. letnika končajo v letu 1927./28. IV. letnik in s tem se ukine višji tečaj.

V I. letnik nižjega tečaja Višjih pedagoških šol bodo sprejeti v letu 1927./28. učitelji po razpisu; dovoljen jim bo za čas študija dopust brez pravice do plače.

Selitveni stroški ob razpisu.

Čl. 146. Proti čl. 33. st. b. uredbe D. R. Br. 96.000 z dne 30. septembra 1920. leta, kakor tudi poznejših izmen in dopolnitev, je smatrati premeščenje učiteljstva po razpisu, kot premeščenje na lastno prošnjo. Za selitev po taki premostitvi ne pripada učiteljstvu povrnitev selitvenih stroškov iz državne blagajne.

Podreditev trgovskih in obrtnih šol ministrstvu za trgovino.

Čl. 265. Vse trgovske akademije, trgovske šole, srednje tehnične in strokovne obrtne šole, moške in ženske obrtne šole (večerne, nadaljevalne, vajenske) v celi kraljevine pridejo v območje ministrstva trgovine in industrije.

Minister trgovine in industrije je pooblaščen, da predpiše pravilnike za vse navedene šole.

Kredit, predvideni za strokovni trgovsko-obrtni pouk v proračunu prosvetnega ministrstva, se imajo smatrati od dneva, ko stopi ta zakon v veljavo, kot proračun iz

datkov ministrstva za trgovino in industrijo in z njimi razpolaga minister za trgovino in industrijo.

Pritožbe v pokojninskih zadevah.

Čl. 295. Rešenja po čl. 156. uradniškega zakona dostavljajo se za državo namesto finančnemu ministru, Glavni kontroli z ozirom na čl. 95. zakona o Glavni kontroli.

Tožbe proti rešenju Glavne kontrole o količini osebnih in rodbinskih pokojnin nje-nih uslužbencev rešuje Državni svet. Vsi odloki o službenih odnošajih (čl. 114. uradniškega zakona) se dostavljajo Glavni kontroli proti potrdilu, a rok za tožbo predviden po čl. 21. zakona o Državnem svetu in Upravnih sodiščih, začne teči z dnem potrditve prejema na receptu. To velja za one odloke, ki so objavljeni v »Službenih novicah«.

Pokojnina reaktiviranih državnih uradnikov.

Čl. 296. Civilni in vojni državni uslužbenci, ki so bili izven državne službe (v pokoji, odpušteni ali, da so podali ostavko) predno je stopil v veljavo zakon o ustroju vojske in mornarice od 9. avgusta 1923. uradniški zakon od 31. julija 1923 in zakon o državnem saobračajanju osebju od 28. oktobra 1923. leta, pa so potem, ko so stopili v veljavo ti zakoni, bili ponovno sprejeti, ali bodo sprejeti v državno službo, ne morejo biti upokojeni s pokojnino, ki jim pripada po teh zakonih pred pretekom treh let od dneva ponovnega sprejema v državno službo. V slučaju upokojitve takih uslužbencev pred potekom treh let se jim nakaže pokojnina po odredbah prejšnjih zakonov z ozirom na plačo, ki so jo imeli, ali bi jo imeli pred ponovnim sprejetjem v državno službo s položajem, ki so ga pridobili z reaktiviranjem. Čas, ki so ga prebili v državni službi po ponovnem sprejetju se jim računa za procente. Čas treh let se računa v efektivno trajanje. Ta odstavek se ne nanaša na one, ki so bili pred veljavnostjo tega zakona upokojeni, bodisi, da jim je pokojnina regulirana ali ne.

Od tega so izvzeti oni uslužbenci iz prvega odstavka, ki morajo biti upokojeni po zakonu samem predno potečejo tri leta, kakor tudi oni, ki so dopolnili službeno dobo, ki je potrebna za pokojnino, pod pogojem, če ne bodo upokojeni na lastno prošnjo.

Ravno tako se odredbe prvega odstavka tega člena ne bodo spreminjale.

Za družinske pokojnine uslužbencev, omenjenih v prvem odstavku, ako so umrli pred pretekom triletnega roka.

Všetje povišje v pokojnino.

Čl. 297. Civilni in vojni državni uslužbenci kakor tudi uslužbenci državnih saobračajnih ustanov, ki bodo napredovali v višjo grupo, dobijo pravico do osebne pokojnine v višini te grupe le tedaj, če so prejeli plačo te grupe že eno leto. V nasprotnem slučaju jim pripada pokojnina v višini prejemkov grupe, v kateri so bili pred tem.

Od tega so izvzeti oni uslužbenci, ki so upokojeni zato, ker so 60 let stari, ali pa, če so postali za službo duševno ali fizično nesposobni.

Ta odredba ne velja za družinske pokojnine državnih uslužbencev, ki so umrli kot aktivni.

Splošne vesti.

— Vstop hrvatskih učiteljev v UJU. Večina članov Hrvatskega učiteljskega Saveza, ki je doslej stala na strogo hrvatskem stališču, je zaprosila za vstop v UJU. Sklican je v Zagreb izredni občni zbor, na katerem bodo sklepali o vprašanju fuzije z UJU. Zadevna zaključna poganjanja se prično okrog 29. aprila t. l. med obema učiteljskima stanovskima organizacijama in je pričakovati, da se končno ustanovi enotna jugoslovanska učiteljska organizacija. Dne 29. aprila t. l. bo v Zagrebu tudi konferenca vseh poverj. UJU, ki bodo predvsem redigirali predlog projekta novih pravil UJU.

— Disciplinska sodišča za učitelje. V prosvetnem ministru se je vršila konferenca referentov za poedine pokrajine, na kateri se je razpravljalo o novem pravilniku o ustroju in poslovanju disciplinskih sodišč za učitelje. Pravilnik so izdelali pravni referenti prosvetnega ministrstva. Uredba o disciplinskih sodiščih je že izšla. Obstojajo oblastna in centralno disciplinska sodišča. V oblastnih disciplinskih sodiščih ima učiteljstvo enega, v centralnem sodišču dva svoja zastopnika. Izvolitev oblastnih učiteljskih zastopnikov disciplinskega sodišča mora biti izvršena do 15. maja t. l. Disciplinske kazni so iste, kakor jih predvideva uradniški zakon. Zadevo bomo še obravnavali.

— Možitev učitelje. Prosvetno ministrstvo je izdalo odredbo, po kateri se učiteljem v Bosni in Hercegovini naroča, da se morajo pred poroko v vsakem slučaju obrniti na prosvetno ministrstvo za dovoljenje. Doslej je prosvetno ministrstvo izdalo že mnogo takih dovoljenj učiteljicam v Sloveniji.

— Policijski komisar na učiteljskem zborovanju. Na beograjskem učiteljskem zborovanju dne 7. t. m. se je dogodilo nekaj značilnega, kar se ni še dosedaj, odkar postoji učiteljska organizacija. Na zborovanje je prišel beograjski policijski komisar, katerega je predstavil predsednik zbora svojim kolegom. Prisotni učitelji in učiteljice sprva niso znali, da je nepoznani gospod komisar beograjske policije, pač pa so mislili, da je to gost, ki se interesira za pe-

dagoške probleme, ki so bili na dnevnem redu. Ali ko je učiteljstvo čulo, kdo je nepovabljeni gost, ki ima namero uradno prisostvovati zboru z dnevnim redom čisto strokovnih razprav, je bilo iznenadeno, je revoltiralo ter protestiralo proti temu in prekinilo zborovanje v znak protesta. Ko je policijski komisar videl posledice svoje ga postopka, jo je nenadoma odkuril. Saj vendar pedagogika ni politika.

— Zidanje šol. Ministrstvo prosvete je izdalo razpis, v katerem se navaja, da je treba za zidavo in prezidavo šol imeti predhodno dovoljenje ministrstva prosvete in od ministra gradjevin. Upravitelji in krajni šolski sveti, ki se ne bodo držali te navedbe, bodo strogo kaznovani, kakor tudi obremenjeni s polno materialno odgovornostjo, ako začno z zidanjem brez odobrenja načrta in predračuna. Načrte in predračuna bodo preskrbele po naredbi ministrstva gradjevin gradbene sekcije. — Je li polnomočna ta naredba tudi za Slovenijo, ali samo za Srbijo, ni razvidno.

— Kmetijsko-nadaljevalno šolstvo in šolski vrtovi na kmetijski razstavi v Ljubljani. Kmetijska družba bo priredila v zvezi z Upravo velesejma povodom letošnje 160. letnice meseca septembra jubilejno kmetijsko razstavo v Ljubljani. — V splošno po- učenem oddelku bo na tej razstavi poleg kmetijskega in gospodinjinskega šolstva tudi kmetijsko-nadaljevalno šolstvo in šolski vrtovi. — Da bo ta del razstave čim bolj uspeh in podal potrebno pobudo za razvoj te naučne stroke, ki je največjega pomena za stanovsko vzgojo kmetijske mladine, je povabil prosvetni oddelk v Ljubljani za okrožnico P. br. 2455 od 7. aprila 1927 k sodelovanju vse učitelje vrtnarje in učitelje kmetijsko-nadaljevalnih šol in tečajev. Nameravana razstava naj nudi popolno sliko o doseganju razvoju in stanju nadaljevalnega šolstva in šolskih vrtov. Razstavljena naj bi bila razna učila, načrti, slike, modeli, orodje, knjige itd.

— Nekaj tisočev državnih uradnikov je bilo reduciranih 1. aprila. O predhodni in pravočasni preskrbi ali o kakih pomoči tem revežem, ki so ostali z deco na ulici, ni go-

vora. Z ljudmi, ki imajo fakultetsko nasobrazbo se je postopalo tako, kakor se danes ne sme postopati niti z navadno služkinjo. Bojimo se, da ne vpliva preveč na nas — ne Albanija — pač pa Afrika.

— Koga je treba reducirati? Neki šef finančne uprave v Banatu je poveril milijon in dvestotisoč državnega denarja. Za ta zločin se nahaja v zaporu ter prejema kot defraudant polovico svojih prejemkov. Njegov sokravec, šef višje finančne uprave, je položil tristotisoč kavicje ter je izpuščen iz zapora, da se brani v svobodi. Seveda ta dva gospoda nista reducirana, pač pa je odpuščen nebroj ljudi s petero in šestero dece.

— Zloglasna štednja. Prvega aprila, t. j. na dan, ko je ostalo brez kruha nebroj uradnikov radi zloglasne štednje, je bilo izplačano nekemu višjemu uradniku 12.000 dinarjev za čezurno delo. To je toliko, kolikor bi bilo dovoljno za enega uslužbenca za celo leto. To je štednja, dati onemu, ki ima, in vzeti drugemu, ki nima.

— Čudno. Premestili so me iz A. v B. Seliti sem se moral brez potnih stroškov. Ko sem dospel v B., sem svoje pohištvo za štiri sobe spravil na podstrežje in v vlažno klet svojega malega novega stanovanja, dočim sem se z ženo in dvema otrokoma stisnil v sobico brez peči, ki je ravno tako vlažna. Drugo manjšo sobo sem pretvoril v kuhinjo, ker drugih prostorov ni bilo za to svrhu. Plačo, ki mi je bila v A. ustavljena pred selitvijo, sem prejel v B. šele tri mesece po selitvi. Štiri mesece po selitvi mi je odobren račun selitvenih stroškov in to od 13.000 dinarjev službeno potrjenih računov samo 8000 Din. Rudi te velike škode, ki mi jo je prinesla neprostovoljna selitev, sem bil prisiljen pritožiti se Glavni kontroli. Glavna kontrola ugodí moji pritožbi in ko sem vložil prošnjo za izplačilo odobrenih selitvenih stroškov, sem dobil namesto denarja sledečo izjavo: »V zvezi s tamošnjim aktom štev. 3 od 8. januarja 1927 se naslovu javlja, da se pritožbi radi prenizko odredjenih selitvenih stroškov ne more ugoditi, ker se zahtevi Glavne kontrole ni moglo zadostiti iz vzroka, ker je originalni potni selitbeni račun likvidiran ter spada etatnemu dnevniku kr. davčnega urada v B. za mesec november 1926 kot dokazilni dokument.« Tako sem ostal zadolžen do grla radi te premetitve, ali sem obogatel na žalostnem izkustvu, da postoji v naši zemlji etatni dnevnik in neki dokazilni dokument, ki sta starejša od same rešitve Glavne kontrole. Pa recite, da ne funkcionira v redu naša administracija.

— Kakšna naj bo stalnost? Kakšna mora biti stalnost pri učiteljstvu nam dokazuje švicarsko učiteljstvo v Curihu. Razen stalnosti na mestu so tamkajšnji učitelji stalni tudi v razredu, ker se je preizkusilo, da ima največ uspeha oni učitelj, ki stalno podučuje v istem razredu ter se v tem specializira. Dalje! Stalni učitelj v razredu ima tudi stalno razdelitev šolskih ur. Vse to je natisnjeno v razredni knjigi, ki se jo menja le tedaj, ko stopi učitelj-razrednik v penzijo. Tako lahko ve tudi naučno ministrstvo kdo in kaj ter v katerem razredu dela ob gotovih urah.

— Hiperprodukcija uradnikov. Mnogo naših šol daje uradniške kandidate za državno službo, ki se jih ne more zaposliti ter tako nezaposleni čakajo leto dni in več, dokler ne dobe službe. Ta težkoča se je povečala posebno sedaj, ko se je projektiralo z novim budžetom reduciranje precejšnjega števila uradniških mest. Nekateri pravniki čakajo leto dni na službo. Dijaki trgovskih akademij se ponujajo od banke do banke za nekoliko stotakov plače. Opozarjamo tovariše, ki žele izsolati deco, da jih dajo v take šole, odkoder gredo lahko in hitro v privatna podjetja in profesije.

— Prošnja. Kdo izmed tovarišev ima na razpolago zadnjo (44. številko) decembersko številko »Učit. Tov.« leta 1919., je vkladno naprošen odstopiti jo proti odškodnini. — Učiteljica Kveder, Rogatec 37/II., Stajersko.

— Poroka. Vlado Rojec, strokovni učitelj na meščanski šoli na Raketu in Anica Brcetova, učiteljica v Šent Rupertu, sta se poročila na velikonočni ponedeljek v Šent Janžu na Dolnjemskem. Zelimo jima obilo zakonske sreče!

— Umrla je v Ljubljani ga. Pavla Levčeva, mati prof. Lee Grasseljeve in strok. učiteljice Ane Levčeve. Naše sožalje!

— III. književna tombola Jugoslovanske Maticice. Številčkami: 24, 7, 43, 33, 34, 68, 21, 6, 53, 51, 48, 49, 72, 81, 31, 12, 75, 14, 25, 46, 82, 9, 36, 11, 38, 57 so bili zadeti vsi dobitki od amb do činkvin. Dne 15. t. m. so se izžrebale sledeče številke: 85, 76, 16, 59, 8, 41, 40, 1, 90, 79, 27, 66, 29, 74, 64, 30, 63 in 2 in s temi se prične igra za tombolo. Kdor je torej zadel tombolo (vseh 15 števil), naj pošlje svojo tablico na naslov Jugoslovanske Maticice, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

— Pokrajinski zbor Jugoslovanske Maticice se vrši v nedeljo, dne 24. aprila v Ljubljani ob 10. uri v »Mestnem domu«.

— Vojni invalidi, vozne olajšave na železnici. Ministrstvo saobračaja je s svojim odlokom K. br. 887 od 24. januarja 1927 obvestilo ministrstvo notranjih del, da je predpisalo s pravilnikom, ki stopi v veljavo s 1. februarjem 1927, da bodo uživali invalidi brezplačno vožnjo, ko jih pristojne oblasti ali pooblašcene ustanove pozovejo ali napotijo k zdravniškemu pregledu, zdravljenju, strokovnemu pouku, zaradi poprave proteza ali drugih ortopedskih sredstev in ko se bodo odtod vračali domov. — Spremljevalci invalidov navedenih v čl. 43. invalidskega zakona imajo isto

pravico do brezplačne vožnje kakor invalidi, ki jih spremljajo na zdravljenje. — Poleg tega imajo invalidi pravico do polovične vožnje trikrat na leto, kadar potujejo po privatnem poslu (čl. 43. invalidskega zakona).

— Učne osebe za meščanske šole. Ker se bo v bodočem šolskem letu rabilo na meščanskih šolah v ljubljanski oblasti več učnih oseb, iz Višje pedagoške šole pa jih še ne bo prišlo dovolj, se bodo nastavljele začasno še učne osebe z osnovnih šol. Dobro kvalificirani učitelji(ice), ki bi želeli poučevati na meščanskih šolah, naj po uradni poti vložijo prošnje na velikega župana ljubljanske oblasti. V prošnji je navesti sedanjo službo, službeno dobo in predmetno skupino, ki jo žele poučevati.

— Državni grb. Učiteljski dom v Mariboru je poslal poverjenistu UJU v Ljubljani gratis državni grb. Hvala! Ker je grb odobrilo ministrstvo prosvete ter ga priporočilo vsem prosvetnim upravam v državi, ga priporočamo tudi mi v nakup vsem šolam in učiteljstvu. Cena mu je 20 Din. Razpošilja ga Učiteljski dom v Mariboru. Dobiti ga je pa tudi po vseh večjih knjigarnah.

— Letno poročilo za poslovno leto 1926./27. je treba poslati poverjenstvu gotovo do 15. junija 1927. V ta namen naj izpolnijo društveni funkcionarji tiskovino, ki jo je razposlalo poverjenstvo na vsa okrajna učiteljska društva. Vse članstvo opozarjamo, da stavi na zborovanjih za pokrajinsko in državno skupščino predloge in nasvete, ki naj tvorijo podlago in dajo smer nice bodočemu delu v organizaciji. Brez iniciative od strani društev ni življenja v centrali.

— Volitev delegatov za pokrajinsko in državno skupščino. Poverjenstvo je razposlalo tozadevno okrožnico na vsa okrajna učiteljska društva s pozivom, da javijo delegate in namestnike najkasneje do 15. junija 1927.

— Naročnikom srbohrvatsko-slovenskega slovarja v znanje! Na razna vprašanja, kadaj izide srbohrvatsko-slovenski slovar, sporočamo, da bo slovar dotiskan tekom enega meseca, naka se ga bo takoj razposlalo vsem cenj. naročnikom. Ker je naklada slovarja mala in bo, kakor naročila že danes kažejo, knjiga razprodana v kratkih tednih, je želeli, da se interesi čimprej prijavijo; zadostuje navadna dopisnica. Slovar bo vezan v platno in stane 50 Din. Strani 300. — Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani, Francišanska ul. 6.

Enotna fronta učiteljstva z ostalim drž. uradništvom.

—pz Izplačilo razlik. Za leto 1927./28. dovoljeni kredit v znesku 10 milijonov dinarjev se bo v najkrajšem času izplačal oženim služiteljem brez otrok in služiteljem samcem. Ostale terjatve tvorijo letiči državní dolg ter se bodo poravnale iz državnega posojila, kakor obljubljajo še v tekočem letu.

—pz Nova uredba o povračilu selitvenih in potnih stroškov. V kratkem izide nova uredba o povračilu potnih stroškov, ki bo vsaj deloma saturirala zahteve državnih nameščencev.

—pz Kadaj se bodo prevedli kronski upokojenici? Nove pokojnine kronskih upokojencev se prično izplačevati najkasneje v treh mesecih, računši od 1. aprila t. l. dalje. O kakí retroaktivnosti zakona ne more biti govora, ker je s tem dnem stopil tudi finančni zakon v veljavo.

—pz Revizija razvrstilne uredbe. Tendenca načrta nove uredbe o razvrstitvi državnih nameščencev sloni predvsem na izboljšanju položajev vlonih mest II. in III. kategorije. Med 3. in 4. skupino I. kategorije nameravajo vriniti še eno skupino, ki bo odgovarjala službenim prejemkom polkovnika.

—pz Enotna fronta vsega državnega uradništva. Glavni Savez državnih nameščencev je sklical za 8., 9. in 10. april v Beogradu široko konferenco predsednikov vseh pokrajinskih zvez, na kateri so se pretresale najbolj aktualna vprašanja državnih nameščencev s posebnim ozirom na razširjenje in poglobitev njihovih organizacij. Ugotovilo se je, da je izmed okroglo 100 tisoč državnih nameščencev, ki jih imamo v državi, organiziranih nekaj nad eno tretjino. Reorganizacija se sicer vrši že od 1. januarja dalje, vendar pa je Glavni Savez storil potrebne korake, kako bi izvršil reorganizacijo, da bo do konca leta organiziranih vsaj polovica državnih nameščencev.

—pz Izporemba uradniškega zakona. Delegati činovniškega Saveza iz pokrajin so se te dni bavili v Beogradu z izporembami uradniškega zakona, ki nam jih je donesel novi finančni zakon. Na konferenci se je razpravljalo o izporembah uradniškega zakona in uredbe o razvrstitvi ter o izplačilu razlik, ki jih dolguje država svojim nameščencem za čas od 1. oktobra 1923 do 30. aprila 1924.

—pz Zvezo državnih nameščencev za Slovenijo je zastopal na seji Činovniškega Saveza v Beogradu predsednik Zveze državnih nameščencev računski direktor g. Milan Paternoster.

—pz Tudi hrvatski državni uradniki so vstopili v Činovniški Savez. Glavni Savez je na svoji zadnji seji sprejel v svoje članstvo Savez javnih namještenika i umirovljenika v Zagrebu, ki doslej ni bil član Glavnega Saveza. S tem se je enotna fronta državnega uradništva zelo povečala in kakor je videti ne padajo predsodki separatizma samo med hrvatskim učiteljstvom, temveč tudi med vsem ostalim državnim uradništvom.